

ἢ ἀπὸ τοῦ πτερυγίου τῆς ῥινὸς μέχρι τῆς γωνίας τοῦ στόματος, λίαν εὐδιάκριτος καθίσταται. Ἡ ἔκφρασις τότε ἔχει, ὡς δεικνύει ἡ εἰκὼν 9 [κατὰ Piderit].

Ἡ ἔκφρασις αὕτη τοῦ προσώπου σχηματίζεται συνεπείᾳ τῆς δυσαρέστου αἰσθήσεως, τῆς ἐκ τῆς ἐντυπώσεως τῶν πικρῶν ἰδιῶν οὐσιῶν παραγομένης, καὶ ἐπαναλαμβάνεται δὲ εἶτα ἐν ἀναλόγῳ ἐξ ἠθικῶν πλέον λόγων δυσαρέστου ψυχολογικῆς καταστάσεως. Διὰ τοῦτο δὲ ἀσυνειδήτως ὄλως μεταχειρίζομεθα τὴν λέξιν: πικρία, καὶ δίδομεν εἰς τὸ πρόσωπον ἡμῶν τὴν ἀνωτέρω ἔκφρασιν πρὸς ἐκδήλωσιν τοῦ δυσαρέστου ἠθικοῦ αἰσθήματος, ὅφ' οὗ κατεχόμεθα δι' εὐλογόν τινα δυσαρέστειαν ἡμῶν κατὰ προσώπου τινός. Εἶνε ἐν κοινῇ χρήσει αἱ φράσεις: ἐποτίσθη πικρίας, ὁ βίος γέμει πικριῶν κ. τ. λ. πρὸς ἔκφρασιν τοῦ δυσαρέστου ἡμῶν συναισθήματος, ὅπερ εἶνε ἀνάλογον τοῦ ἐκ τῆς πικρᾶς πράγματι γεύσεως αἰσθήματος, πρὸς ἐκδήλωσιν τοῦ ὁποίου καὶ πρὸς ἀποφυγὴν αὐτοῦ ἐξετελέσαμεν συχνάκις κινήσεις ὠφελίμους καὶ καταλλήλους πρὸς τοιοῦτον σκοπόν, καὶ αἱ ὁποῖαι παράγουσι τὴν ἐν τῇ ἀνωτέρω εἰκόνι ἔκφρασιν. Πρὸς ἐκδή-

(Εἰκὼν 10)

Ἐκφρασις πικρίας μετρίου βαθμοῦ μετὰ καθέτων βυτίων ἐπὶ τοῦ μετώπου.

λωσιν λοιπὸν τῆς ἠθικῆς πικρίας ἢ αὐτῆ ἔκφρασις τοῦ προσώπου σχηματίζεται διὰ τῶν αὐτῶν κινήσεων, αἵτινες ὅμως εἶνε ἐντελῶς περιτταὶ πλέον ἐνταῦθα, ἀλλὰ δυνάμει τῆς ἀρχῆς, ἣν ἐξεθέσαμεν προλαβόντως, τούτεστι τῆς ἀρχῆς τῶν ὠφελίμων ἔξεων καὶ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀναλόγων ψυχολογικῶν καταστάσεων, αἱ κινήσεις αὗται τῶν μῶν αὐτομάτως καὶ ἀντανταλαστικῶς πλέον διὰ τῶν τετριμμένων ὁδῶν τῶν νευρικῶν ρευμάτων ἢ ἐρεθισμῶν ἐκτελοῦνται καὶ σχηματίζεται οὕτω ἡ ῥηθεῖσα ἔκφρασις τῆς ἠθικῆς πικρίας.

Ἡ ἔκφρασις αὕτη τῆς πικρίας δύναται, ἐννοεῖται, νὰ συνδυασθῇ μετ' ἄλλων ἐκφράσεων ἐκδηλουσῶν ταῦτοχρόνως καὶ ἄλλην ψυχολογικὴν κατάστασιν, ἣτις διερμηνεύεται ἰδίως διὰ τοῦ ὄργανου τῆς ὄρασεως, τῶν κινήσεων τούτεστι τοῦ βολβοῦ καὶ τῶν πέριξ μῶν. Σημειωτέον ὅτι, ὅταν τὸ δυσαρέστον συναισθημα εἶνε ἥττονος ἐν-

τάσεως, τὰ χεῖλη μένουσιν ἠνωμένα, τοῦ ἄνω χεῖλους ὀλίγον κυρτουμένου καὶ τείνοντος μόνον πρὸς ἀπομάκρυνσιν, ὁ δὲ συνάγων τὰς ὀφρῦς ἢ ἐπισκύνιος μῦς, ἢ μῦς τῆς λυπηρῆς, ὡς ἐνίοτε καλεῖται οὕτω, ὀλίγον συστέλλεται καὶ σχηματίζει τὰς καθέτους ρυτίδας ἐπὶ τοῦ μετώπου, ὡς δεικνύει ἡ εἰκὼν 10.

Τὸ εἶδος τοῦ βλέμματος σπουδαίως συντείνει εἰς τὸν σαφέστερον προσδιορισμὸν τῆς κατεχούσης τὸν ἄνθρωπον ψυχικῆς διαθέσεως. Ἐὰν τὸ βλέμμα εἶνε ἐσβεσμένον καὶ οἰονεὶ ἀποφεύγει τὸ φῶς, ἐνῶ ταῦτοχρόνως ὑφίσταται ἡ ἀνωτέρω

(Εἰκὼν 11)

Γλυκεῖα ἔκφρασις (trait doux).

ἔκφρασις πικρίας, τότε ἢ ὅλη φυσιογνωμία δεικνύει ἄνθρωπον ὑπομένοντα παθητικῶς τὰς πικρὰς δοκιμασίας καὶ τὰ λυπηρὰ αἰσθήματα. Ἐὰν ὅμως, τηρουμένης τῆς προηγουμένης ἐκφράσεως τοῦ στόματος, τὸ βλέμμα εἶνε ζωηρὸν καὶ σταθερὸν, τότε τὸ πρόσωπον δεικνύει ἄνθρωπον ἔτοιμον νὰ ἀντιδράσῃ ἐνεργητικῶς καὶ κατεχόμενον ἤδη ὑπὸ τῆς ὀργῆς. Ἐὰν οἱ ὀφθαλμοὶ διευθυνθῶσι πρὸς τὰ ἄνω, αἱ κάθετοι γραμμαὶ τοῦ μετώπου ἐξαλείφονται καὶ ἀντ' αὐτῶν σχηματίζονται ὀριζόντιαι, καὶ τότε ἡ φυσιογνωμία ἐκφράζει κατὰ νύξιν, ὡς ἡ τῆς μετανουόσης Μαγδαληνῆς.

Ἀντιθέτως ὄλως τῆς πικρᾶς ἐκφράσεως εἶνε ἡ γλυκεῖα ἔκφρασις, ὡς δεικνύει ἡ εἰκὼν 11. Ἡ ἔκφρασις αὕτη σχηματίζεται ἐκ τῶν εὐχαρίστων ἐντυπώσεων τοῦ αἰσθητηρίου τῆς γεύσεως. Αἱ κινήσεις τοῦ στόματος ἐνταῦθα εἶνε ὄλως ἀντίθετοι τῶν κινήσεων τῶν ἐκτελουμένων κατὰ τὴν ἐκπικρᾶς οὐσίας τοῦ ὄργανου τῆς γεύσεως ἐντυπώσιν· διότι ἐνῶ ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ ἐκτελοῦνται πάσαι αἱ κινήσεις πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐπαφῆς τῶν δυσαρέστου γεύσεως οὐσιῶν, τούναντίον ἐνταῦθα πρὸς πληρεστέραν ἀπάλαυσιν τῆς εὐχαρίστου ἐντυπώσεως ἐκ τῆς γλυκεῖας οὐσίας διευκολύνεται ἡ ἐπαφὴ ταύτης πρὸς πλείοτερα γευστικὰ σημεῖα τῆς γλώσσης.

Κατορθοῦται δὲ τοῦτο, ἐὰν συμπλησιασῶσιν αἱ σιαγόνες καὶ κλεισθῶσι τὰ χεῖλη καὶ συμπιεσθῶσιν αἱ παρειαὶ οὕτως, ὥστε τὸ ἐπὶ τῆς γλώσ-